

SIOBHAN CURHAM

ROZPRÁVAČKA
Z AUSCHWITZU

Ljndeni

Rozprávačka z Auschwitzu

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Siobhan Curham

Rozprávačka z Auschwitzu – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

ROZPRÁVAČKA
z AUSCHWITZU

SIOBHAN CURHAM

ROZPRÁVAČKA

Z AUSCHWITZU

Z angličtiny preložila Jarmila Pospěchová

Ljndeni

Siobhan Curham: *The Storyteller of Auschwitz*

Copyright © Siobhan Curham, 2023

First published in Great Britain in 2023 by Storyfire Ltd trading as Bookouture.

Translation © Jarmila Pospěchová, 2025

Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2025

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Vytážovanie textu a dát z tejto publikácie v zmysle čl. 4 smernice 2019/790

EÚ je zakázané.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-4879-7

ISBN e-knihy 978-80-566-4905-3 (t. zverejnenie, 2025) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-566-4906-0 (t. zverejnenie, 2025) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-566-4904-6 (t. zverejnenie, 2025) (ePDF)

*Aj v koncentračnom tábore, áno, aj na takom mieste, musí byť básnik,
niekto, kto v ňom žije a cíti ako básnik, niekto, kto bude šíriť správu
o tom do sveta... Budem mysliacim srdcom týchto barakov.*

Etty Hillesumová

PROLÓG

V každom poriadnom príbehu hlavnú postavu v istej chvíli zrazia na kolená. Ako profesionálna rozprávačka príbehov to viem veľmi dobre – urobila som to svojej postave v každom svojom románe. Ale potom hrdina nájde v sebe netušenú silu, vstane a zabije pomyselného draka. Keď som ležala na prični na tomto Bohom zabudnutom mieste na konci železničnej trate, na samom konci ľudstva a zvonku ku mne doliehali výkriky dozorcov, ktoré som medzičasom znenávidela – *Raus! Schnell!* –, bolo mi jasné, že som sa vo svojom vlastnom životnom príbehu dostala do tohto momentu. Posledný šokujúci zvrät osudu, nové dno, ktoré dosiahla ich krutosť, ma zrazilo na kolená, no ja som už nemala silu vstať. Chcela som tam len zostať ležať, až kým sa moja pokožka a kosti nerozpadnú a nerozletia sa ako prach medzi doskami prične na zem. Nezostalo mi už nič, absolútne *nič*. Už som nemala dôvod hľadať kdesi v skrytých hĺbkach mojej duše silu, ktorá tam možno kdesi ešte bola. Ale vtedy...

Keď som to už-už chcela vzdať, v ušiach mi zazneli Tomaszove slová, ktoré mi povedal dávno predtým: „Keď sa toto všetko skončí, mohla by si celému svetu povedať, čo nám urobili. Mohla by si o tom napísať knihu.“ Keď mi to povedal, vtedy, na začiatku vojny, som nevedela, čo presne to bude znamenať – čo nám urobia, čo urobia

ľuďom, ktorých som milovala. No teraz vo mne čosi začalo tlieť. Iskra hnevu voči všetkej tej nespravodlivosti. Prečo by mali uniknúť spravodlivosti?

V diaľke som začula detský plač a okamžite som sa preniesla do tej strašnej chvíle, keď sa celý môj svet zrútil a bolestne som dopadla na kolená. Prečo by sa však môj príbeh mal skončiť takto? Nemci už priveľa príbehov ukončili priskoro. Zišlo mi na um ešte niečo: môže človek skutočne zomrieť, ak jeho príbeh žije ďalej? Telo možno áno, no duch sa preniesie do rozprávania ľudí a ožije zakaždým, keď niekto bude rozprávať jeho príbeh.

Cítila som, ako vo mne rastie chladné odhodlanie. Keby som prežila, aby som mohla vyrozprávať tento príbeh, nielenže by som dala celému svetu vedieť, čo nám tie beštie urobili, ale mohla by som aj oživiť ľudí, ktorých som tak veľmi milovala. Ich múdrosť, vzájomné prepojenia, túžby a láska by žili ďalej. Pozrela som sa na svoje krehké telo, vystupujúce kosti a pokožku tenkú ako papier, dohryzenú od vši. A vo chvíli absolútnej jasnozrivosti som si uvedomila, že nechcem, aby sa môj príbeh skončil tu. Musím prežiť. Musím vyrozprávať svetu náš príbeh, aby mohol žiť ďalej. Musím sa podeliť o nádherné dary, ktoré mi dali, aby z nich mohli čerpať aj ďalší. Zvrátila som tvár od hľadavej bolesti v boku a pomaly si sadla.

1

OKTÓBER 1940, PARÍŽ

Sotva som prišla do Café de la Paix a zbadala svojho vydavateľa, „nezdolného Antona Janvier“ – tak sa o ňom často vyjadroval *Paris Journal* –, ako skúma jedálny lístok s dôkladnosťou detektíva pátrajúceho po stopách zločinu, hneď som vedela, že niečo nie je v poriadku. Anton bol štamgastom v Café de La Paix väčšinu svojho života; niektoré dni tam dokonca zvykol raňajkovať, obedovať aj večerať. Poznal menu ako vlastnú dľaň a nikdy si ho nemusel pred objednávaním čítať.

Ďalšími náznakmi, že sa niečo deje, boli tmavé kruhy pod jeho očami a vlasy, zvyčajne uhladené dozadu, ktoré mu teraz v sivých pramienkoch strapatil vietor. Keď sme sa s Antonom dohodli na obede v Café de la Paix, zvyčajne som ho našla sedieť pri jeho obľúbenom stole pred reštauráciou s napoly vypitou fľašou *beaujolais*, ako si cez námestie vychutnáva výhľad na Operu. Pozrela som cez Place de l'Opéra a striaslo ma pri pohľade na pochodujúcich nemeckých vojakov. Vyleštené čizmy sa im leskli v bledozlatom jesennom slnku. Bolo vôbec prekvapujúce, že Anton mal zhrbené plecia a zamračené čelo? Odkedy nacisti v júni obsadili naše milované mesto, každému Parížanovi pribudla minimálne jedna vráska. Antonova nervozita

možno nemala so mnou nič spoločné. Kiežby... A keby aj áno, mala som v zálohe plán B. A bol to skvelý plán!

Nadýchla som sa, uhladila si čerstvo natočené vlasy a nasadila výraz spurného optimizmu, aspoň som v to dúfala.

„Dobrý deň, drahý priateľ!“ Podišla som k stolu a zvitála sa s ním naším obvyklým pozdravom.

Anton odložil jedálny lístok a postavil sa, aby ma privítal, no na sekundu sa zamračil ešte viac, až potom sa silene usmial. „Claudette!“ zvolal a pobozkal ma na obe líca.

Začala som sa naozaj báť. Už roky ma neoslovil celým menom. Odkedy sa môj debutový román *Auréline dobrodružstvá* stal best-sellerom, stali sme sa s Antonom dobrými priateľmi a oslovoval ma mojou prezývkou z detstva – Etty. To bolo pred siedmimi rokmi. Odvtedy mi o Aurélie vyšli ďalšie štyri romány, jeden úspešnejší ako druhý. Francúzske čitateľky si zamilovali moju nebojácnu hrdinku z tanečnej sály a prežívali s ňou každé dobrodružstvo. To však bolo ešte pred príchodom Nemcov, ktorí určité knihy od určitých autorov dali na čiernu listinu.

„Ako sa máš?“ spýtal sa Anton, keď sme si sadli. Fľaša pred ním bola takmer prázdna.

„Dá sa,“ odpovedala som. „A ty?“

„Mohlo by byť aj lepšie,“ mykol plecami, zamatové sako slivkovomodrej farby mu na nich viselo akosi voľnejšie než inokedy. Aj bonviván ako Anton, ktorý si ešte mohol dovoliť chodiť do reštaurácie, už pocítil následky potravinových prídelov zavedených v septembri. Nemci rozhodli, že my, Francúzi, si môžeme pri stolovaní objednať len jedno predjedlo, jedno hlavné jedlo a jeden kúsok syra.

„Jeden kúsok syra! Nie som žiadna myš, som chlap!“ rozčuľoval sa Anton, keď sa o tom do počul, pretože život bez táčne plnej syrov za obedom a za večerou bol z jeho pohľadu absurdný.

K nášmu stolu pristúpil čašník a Anton si objednal klobáskový *cassoulet*; jeho obľúbené teľacie ragú *blanquette de veau* tiež padlo za obeť okupácii. Ja som si objednala obľúbenú cibuľovú polievku – cibuľu zatiaľ našťastie zo zoznamu nevyškrtli.

„Mám dobré správy,“ spustila som veselo.

„Naozaj?“ Naklonil sa dopredu a stíšil hlas. „Odchádzaš z Paríža?“

„Prosím? Nie!“ Keď Nemci začali pochodovať na Paríž, veľa ľudí utieklo z mesta vrátane môjho suseda Leviho z bytu nado mnou, s ktorým nás spájalo pekné priateľstvo. Prosil ma, aby som šla s ním, ale odmietla som. Tak tvrdo som pracovala, aby som získala svoj byt na ľavom brehu Seiny, nemienila som sa ho vzdať kvôli nikomu – a už vôbec nie kvôli Hitlerovi a jeho kumpánom.

„Aha.“ Anton klesol späť na stoličku a zatváril sa sklamane.

„Dokončila som rukopis piateho dielu. Konečne som prišla na to, čo urobiť s Auréliným otravne vytrvalým prenasledovateľom...“ Odmĺčala som sa pre dramatický efekt. „Skončí v kadi plnej lepkavej ovsenej kaše v kuchyni hotela Ritz!“ Dúfala som, že Anton sa nakoniec zasa raz srdečne rozosmeje, no on iba väčšími zosmutnel.

„Aj... aj ja mám nejaké správy,“ zakoktal, vzal fľašu a nalial mi zvyšok vína.

„Áno?“ Stiahlo mi žalúdok. Tváril sa tak vážne, až mi bolo jasné, že tentoraz to nebudú správy, aké som od neho obvykle počúvala – väčšinou o predaji mojich kníh, ktorý prekonal všetky očakávania.

Znova sa naklonil dopredu, opatrne sa poobzeral a šeptom pokračoval: „Ide o tie nové zákony, ktoré vláda schválila, o postavenie židov – *Le Statut des Juifs*.“

Zachvela som sa. Odkedy som sa dopočula o tom prekliatom zákone, ktorý zakazoval židom pracovať v určitých profesiách, dostala som strach. Vari sa len moja nočná mora nepremenila na skutočnosť?

Máš predsa plán B, pripomenul mi vnútorný hlas. Nezabudni na svojho nezlomného ducha, ktorý ťa priviedol až sem – z Marseille do srdca literárneho Paríža. Určite nájdeš spôsob, ako prekabátiť našu vládu plnú zradcov!

„Je mi to veľmi ľúto,“ dodal a sklopil pohľad na stôl. „My... už nemôžeme vydávať tvoje knihy.“

Preglgla som. Keď som s Antonom podpísala zmluvu na svoju prvú knihu, môj život sa od základov zmenil. Stať sa vydávanou spisovateľkou bolo ako dostať kľúče od magického kráľovstva na míle vzdialeného od sveta môjho detstva. A odkedy vyšla moja prvotina, žila som život paralelný so životom svojej literárnej hrdinky Aurélie – ten najkrajší dôkaz toho, ako ozajstný život nachádza inšpiráciu v umení, alebo naopak – už sa to ani nedalo rozlíšiť, naše osudy sa prepletli. Vôbec som si nevedela predstaviť, že by to tak odrazu nemuselo byť. Neprišla by som len o kariéru; vzali by mi to, čím som.

„Je mi to tak ľúto,“ zopakoval. Napokon zdvihol zrak a v hnedých očiach sa mu zaligotali slzy.

„Nič si z toho nerob,“ chlácholila som ho naoko bezstarostne. „Predpokladala som, že by ich hlúpe zákony mohli spôsobiť problémy, tak som vymyslela šikovný plán...“ Odmlčala som sa a v duchu sa modlila, aby s mojím plánom súhlasil. „Odteraz až do porážky Nemcov budem písať pod pseudonymom. Čo povieš na Edith London? Edith ako pocta mojej obľúbenej speváčke, Vrabčiakovi, a London, pretože... no... vždy som túžila ísť do Londýna.“ Nasilu som sa usmiala. „Snívam o popoludňajšom čaji v reštaurácii Fortnum and Mason a ako sa povozím v čiernom taxíku. Nehovoriac o tom, že by som raz chcela počuť pravého Londýnčana povedať: ‚Tak fajn, moja stará vojvodkyňa.‘“ Bolo mi jasné, že iba táram, ale bála som sa prestať, aby Anton náhodou môj nápad neodmietol. „To je nežné oslovenie,“ dodala som, keď som videla jeho nechápavý pohľad.

„Ako prosím?“

„Takto vraj Londýnčania hovoria svojim manželkám.“

„Máš v pláne vydať sa za Londýnčana?“

„To nie! Chcem sa len započúvať do ich reči.“ Začala som sa nervózne hrať s okrajom servítky, lebo tento rozhovor sa nevyvíjal celkom podľa plánu. „Takže, ehm, čo si myslíš o tom nápade s pseudonymom?“

Čakala som na jeho odpoveď a takmer som ani nedýchala. Písať pod iným menom bolo jediné riešenie, ktoré mi napadlo, keď som uvažovala, čo budem robiť, ak predsa len nastane táto chvíľa. No nemala som v zálohe žiadny iný plán, ak by nesúhlasil.

Na moje zdesenie pokrútil hlavou. „Ako by sme vysvetlili, že knihy o Aurélie zrazu píše niekto iný?“

„Mohli by sme sériu pozastaviť, kým sa vojna neskončí,“ odpovedala som a snažila sa nemyslieť na to, koľko práce ma stálo dokončenie rukopisu piateho dielu. Pripúšťala som, že nebude súhlasiť s plánom A, hoci ma to bolelo, toto bol jediný ústupok, ktorý som bola ochotná urobiť. Urobila by som čokoľvek, len aby som mohla ďalej písať. „Môžem napísať niečo celkom nové.“ S nádejou som sa naňho zahľadela. „Prosím?“

„Prepáč, ale je to priveľmi nebezpečné.“ Položil ruky na moje, ktoré ležali na stole. Nechty mal obhryzené až do krvi. „Na písanie teraz musíš zabudnúť, Claudette. Nemôžeš zostať v Paríži. Poznám nejakých ľudí. Pomôžem ti dostať sa do slobodnej zóny.“

Tak to teda nie! Neokupované časti Francúzska síce zatiaľ neboli pod priamou správou nacistov, ale náš nový premiér, maršal Pétain, bol očividne iba Hitlerovou bábkou. Napokon, veď to on stojí za zákonmi namierenými proti francúzskym židom.

„Ale ja nechcem utekať.“ Vytiahla som ruky spod Antonových a poriadne som si odpila z vína. Chutilo kyslo ako ocot a pánilo ma v hrdle.

„Bude to len horšie,“ zašepkal. „Prosím, dovoľ mi pomôcť ti.“

„A čo židia, ktorí nemôžu utiecť?“ pozrela som naňho vzdorovito. „Neobrátim sa chrbtom k svojim ľuďom.“ A pritom som do synagógy

nevkročila už celé roky – od toho dňa, keď ma otec naposledy zbil a ja som ušla do Paríža. Odvtedy som robila všetko preto, aby som na svoj pôvod zabudla – nedodržiavala som žiadne tradície ani rituály. No teraz, keď ma začínali prenasledovať pre moje korene, začala vo mne narastať intenzívna túžba po návrate k môjmu ľudu.

Anton kývol na čašníka, aby priniesol ďalšie víno. „Tušil som, že budeš tvrdohlavá.“

„Nejde o tvrdohlavosť, to je...“ odmlčala som sa. Ako by som mu vysvetlila, čo by pre mňa znamenalo utiecť od všetkého, čo som si vybudovala? Anton pochádzal z bohatej rodiny a úspech jeho vydavateľstva mu majetok len znásobil. Nevedel, čo znamená začínať od nuly. Nevedel, aké to je, keď tá neustále prenasleduje strach, že sa raz znova ocitneš na dlažbe. Vtom mi napadla hrozná myšlienka. „Ak neplánuješ vydať piaty diel, budeš chcieť naspäť zálohu?“

Na moju úľavu pokrútil hlavou. „Nie, pravdaže nie.“

Chvalobohu, aspoň to. Našťastie som všetky peniaze nerozhádzala – ak človek pochádza z chudobných pomerov, nikdy ľahkovážne nemiňa.

Chvíľu sme bez slova sedeli, dívala som sa na budovu Opery. Podľa Antona, odborníka na literárne legendy, Oscar Wilde – ktorý veľmi rád sedával v Café de la Paix – vraj raz presne na tejto terase zazrel príznak anjela. Ukázalo sa však, že to bol len odraz jednej zo zlatých sôch, ktoré sa týčili na vrchole honosnej budovy Opery. Wilde vtedy zrejme vypil o pohárik či dva viac absintu, než bolo rozumné. Keď mi Anton rozprával tento príbeh prvýkrát, prišiel mi nesmierne zábavný – a bola som nadšená, že kráčam v stopách takého literárneho veľikána, a ktovie, možno pijem z pohára, ktorý držal v ruke aj on. Teraz ma však pri tejto spomienke striaslo. Bola v tom zvláštna symbolika – akýsi obraz toho, čo sa stalo s týmto úžasným mestom. Nič už nie je také, ako bývalo. Všetko, čo pripomínalo náš starý život, bolo len príznakom.

Čašík prišiel s jedlom a novou fľašou vína. Vzala som lyžicu a poďobala do kúska chleba, ktorý plával navrchu polievky. Na syre sa leskla mastná blana, žalúdok mi stiahol ešte viac.

„Stále tu budem pre teba, ak by si čokoľvek potrebovala,“ pripomenul mi Anton a zastrčil si obrúsok za golier košele.

„Vďaka,“ zamrmlala som a nabrala si z polievky. Možno mi chuť skazila iba moja náhla skleslosť, no polievka nechutila tak bohato a výdatne ako obyčajne. V očiach ma začali páliť slzy.

„Vlastne ani nie som hladná.“ Nato som odstrčila misku. „Asi už pôjdem.“

„Etty, prosím.“ Anton sa na mňa zahľadel prosebným pohľadom.

„Je odporná,“ odvetila som ticho. „A určite v nej nie je hovädzí vývar.“

Zmätene sa na mňa zadíval, a mnou spod prvotnej hmly šoku začal zmietat' hnev. To ma pozval na obed preto, aby mi oznámil takúto správu? Táto kaviareň, kde som prežila toľko šťastných chvíľ, bude pre mňa odteraz navždy symbolom miesta, kde sa zrútili moje nádeje a sny. Mal ma radšej zavolať do kancelárie – ibažeby... Možno nechcel, aby niekto videl, že mu do vydavateľstva vstupuje židovka. Okamžite sa mi v mysli vybavili slová z plagátov, ktoré sa po Paríži šírili ako plesneň: *Žid je náš nepriateľ.*

„Je to nechutné,“ vyštekla som a postavila sa.

„Etty.“ Tiež vstal a sňal si servítku z goliera. „Neviem, čo povedať.“

Pozrela som sa ponad stôl na svojho starého priateľa, mentora, jediného človeka, ktorému som verila natolko, že som mu s dôverou vložila do rúk svoju spisovateľskú kariéru.

„Bez hovädzieho vývaru to nie je ono,“ vysúkala som horko-ťažko zo seba, potom som sa otočila a ušla, zatiaľ čo mi po líkach stekali slzy.

2

OKTÓBER 1940, PARÍŽ

Ledva som sa dovliekla domov. Môj byt na nábreží s dlhými okenicami a vysokými stropmi bol prvým miestom v mojom živote, kde som sa naozaj cítila ako doma. Rovnako ako Café de la Paix, aj môj byt bol ako múzeum starostlivo uchovávaných spomienok – kamkoľvek som sa pozrela, všade mi niečo pripomínalo úžasné rozhovory, večierky plné smiechu a vášnivé stretnutia. Za päť rokov, odkedy som v ňom bývala, som ho premenila na domov, o akom som snívala ako dieťa – plný kníh, zaujímavých artefaktov a starožitností, s rádiom v každej miestnosti, aby ma všade sprevádzala hudba a mohla som si hocikedy zatancovať. No tento byt bol pre mňa predovšetkým bezpečným prístavom pred svetom – dokonalý protiklad k domu hrôzy, v ktorom som vyrastala.

Keď som vystupovala po širokom kamennom schodisku na druhé poschodie, cítila som, ako sa ma zmocňuje strach. Budem si môcť dovoliť zostať tu bez ďalšej zmluvy s vydavateľom? Posledná záloha od Antona mi už nadhlo nevystačí, aj keď som bola zvyknutá šetriť. Vošla som do bytu a zamierila rovno do obývačky, na svoje obľúbené miestečko na premýšľanie – na sedadlo v okennom výklenku s výhľadom na rieku. Sadla som si a objala jeden z hodvábnych vankúšov. Urobil môj sused Levi dobre, keď odišiel z Paríža? Och, ako mi len

chýbal tlmený zvuk jeho krokov na plafone! Ako mi chýbal jemný cinkot jeho klavíra, ktorý sa niesol vánkom cez otvorené okno!

Zaďávala som sa späť do obývačky a na okamih som opäť počula duchov minulosti: ozvenu rozhovorov, smiechu a hudby z večierkov. Pohľadom som zablúdila k písaciemu stroju, ktorý stál na stole pri druhom okne. Vedľa neho ležal úhľadne položený rukopis piatej knihy o Aurélie. Keď som si spomenula na všetku prácu, ktorú som vložila do tých strán – všetko to vymýšľanie príbehu, prepisovanie a snahu vytvoriť postavu jej novej lásky, tak trochu darebáka, no stále neodolateľného sympatáka –, začalo ma zaplavovať zúfalstvo.

Podišla som k rukopisu, vzala ho, rýchlo začala obracať stránky a s obrovským smútkom hľadela na tisíce slov napísané s toľkou starostlivosťou. Ako dieťa ma nesmierne fascinovalo, že vhodne usporiadané písmená môžu vytvárať celkom nové svety. Ale teraz mi moje vlastné slová pripadali ako bezvýznamné značky a háky-báky, ktoré si už nikdy nikto neprečíta.

Ticho zrazu prerušil akýsi rozruch a zdola sa ozvali mužské hlasy. Krv v žilách mi stuhla pri ostrom zvuku krokov, ktorý som už poznala – po schodoch dupali tvrdé podrážky vojenských čížem. Nemeckí vojaci. Prišli vari po mňa? Prišli mi oznámiť, že už vôbec nemôžem písať, lebo som sa previnila tým, že som sa narodila ako židovka?

No kroky nezastali pri mojich dverách – pokračovali nahor, na najvyššie poschodie. Strhla som sa pri hlasnom buchnutí nad sebou a potom sa po Leviho byte začali pohybovať ťažké kroky. *Čo asi môžu uňho robiť?* húpala som, pozerajúc na strop. Po chvíli sa ozval popevok akejsi nemeckej pesničky – to sa vojaci vracali dolu schodmi.

Pristúpila som k stene pri okne a opatrne vykukla von. Pri našom dome stál vojenský nákladník a jeden z vojakov práve nakladal na korbu Leviho obraz. V hrdle mi navrela hrča. Leviho zbierka umenia bola jeho pýchou i radosťou. Keď ma prvýkrát pozval k sebe na pohárik, ukazoval mi svoje obrazy s takou nehou, akoby mi predstavoval vlastné deti. „Nikdy som sa neoženil,“ povedal mi, usrkávajúc si

z *kiru royal*. „Mojou jedinou skutočnou láskou je môj klavír.“ Potom ma pobavil príbehmi zo svojho života koncertného pianistu, ako precestoval svet na turné a v každom meste si kúpil nejaké vzácne umelecké dielo. Tieto príbehy ma fascinovali ešte viac než samotné obrazy – najmä príbeh o tom, ako vymenil súkromný klavírny koncert za Rembrandta. A teraz si tí nacistickí bastardi jednoducho zobrali, čo sa im zachcelo, bez štipky rešpektu. Strhla som sa, keď nemecký vojak hodil na nákladiak ďalší obraz a bolo mu úplne jedno, že to môže byť dielo nejakého majstra.

Lenže Nemcom očividne nešlo iba o Leviho obrazy. Počas nasledujúcich hodín som sa bezmocne prizerala, ako plnia nákladiak všetkými jeho vecami – nahádzali tam dokonca aj jeho posteľnú bielizeň a panvice. Keď som však videla, ako na korbu bezcitne hodili jeho milované hojdacie kreslo, takmer ma to zlomilo a len-len že som sa nerozbehla dolu a nevrhla sa na nich. Toto nebolo obyčajné zlodejstvo z chamtivosti – snažili sa vymazať všetky stopy, že Levi vôbec niekedy existoval.

Keď sa nákladiak konečne pohol preč, rozhliadla som sa po obývačke a pohľad mi padol na moje vlastné veci. Rovnako ako Leviho obrazy, aj každý predmet v tejto miestnosti mal svoj príbeh. Ošarpaná busta Mozarta s jedným uchom, ktorej sa mi ulútoštilo na blšom trhu, starožitný šijací stroj, ktorý som používala ako vešiak na náhrdelníky, gramofón, okolo ktorého sa točilo toľko večierkov, moje obľúbené rádio v štýle art deco z dvadsiatych rokov. A potom mi zrak padol na bábiku Aurélie, vyfintenu v červenom tanečnom kostýme s flitrami, stojacu na rímse kozuba s roztvoreným náručím. Bol to darček od Antona, keď sa môj tretí román o Aurélie stal okamžitým bestsellerom. Doteraz bola táto bábika veselou pripomienkou mojich úspechov, no jej namaľovaný úsmev mi teraz pripadal ako výsmech a symbolizoval všetko, o čo ma pripravili.

Zachvátila ma slepá zúrivosť. Priskočila som k rímse, schmatla bábiku, zbehla po schodoch a vybehla von.

Slnko sa skrylo za nafúknutú masu sivých mrakov a nehybný vzduch voňal po blížiacom sa daždi. Cítila som, ako mi telom prúdi divoká energia, akú som nezažila odo dňa, keď som utiekla z domu. Ako sa nacisti opovažujú okupovať našu krajinu a plieniť naše veci? Ako sa opovažujú určovať nám, kde môžeme a kde nemôžeme pracovať? Prečo, ach, prečo len Anton nesúhlasil s mojím plánom? Prečo mi nedovolil písať pod pseudonymom?

Musím prestať naňho myslieť. Musím prestať myslieť na Aurélie. Už sa na nikoho z nich nemôžem spoliehať.

Rázne som vykročila k mostu a bez jediného zaváhania bábiku šmarila do temných vôd Seiny.

No len čo som začula čľupnutie, okamžite som to oľutovala. Ako som mohla byť taká bezcitná k svojej vlastnej literárnej hrdinke? Ako som jej mohla pripraviť takúto smrť v kalnej vode? Ona predsa za nič nemôže. Zachránila ma pred chudobou a biedou – a takto som sa jej odvdáčila? Nebola som o nič lepšia ako ten chladnokrvný Nemec.

„Ach, Aurélie, prepáč mi,“ zavzlykala som a začala som sa štverať na okraj mosta. Na okamih som zazrela jej červenohnedé vlasy plávajúce pod hladinou, no skôr než som stihla skočiť za ňou, začula som, ako sa ku mne blížia rýchle kroky. Nech je to hoci aj nemecký vojak! Už mi to bolo jedno.

„Čo to robíte?“ ozval sa po francúzsky mužský hlas s prízvukom, ktorý som nevedela zaradiť. Zozadu ma za plecía uchopili silné ruky.

Otočila som sa a uvidela pred sebou muža v elegantnom čiernom obleku. Jeho nakrátko ostrihané tmavé vlasy a ostrá jazva na líci pripomínajúca blesk však naznačovali, že by sa cítil pohodlnejšie v menej formálnom odevu.

„Musím ju zachrániť!“ vykrikla som a pokúsila sa vymaniť z jeho zovretia.

„Doriti!“ zahrešil a pozrel do vody. „Spadla do rieky?“

„Áno,“ zalapala som po dychu.

Pustil ma a rýchlo si vyzliekol sako.

„Čo to... Nie, vy... vy mi nerozumiete...“ zakoktala som sa, keď mrštne ako atlét vyskočil na okraj mosta.

„Nebojte sa, vytiahnem ju,“ povedal a bez váhania skočil do vody.

„Nie!“ vykričala som.

„Nikoho nevidím. Je to dieťa?“ zavolať na mňa a hlas sa mu zvláštne odrážal pod mostom.

„Nie, ehm, je to bábika,“ odpovedala som, zvierajúc pery v očakávaní jeho reakcie.

Nastalo desivé ticho. Napokon sa znova vynoril nad hladinu.

„Bábika?!“ zreval.

„Áno. Prepáčte, skočili ste, skôr než som vám to stihla vysvetliť.“

Potichu zahrešil, nato bolo počuť špliechanie vody a potom začal plávať k brehu.

Zodvihla som mu sako zo zeme a ponáhľala sa mu oproti.

„Takže bábika!“ zamrmlal, keď sa vynoril z rieky. Mokrú košeľu sa mu prilepila na telo a pod ňou sa črtali široké plecica a svalnaté ramená. V ruke držal do nitky premočenú Aurélie. „Je to ona?“

Prikývla som, líca mi horeli. „Viete, nie je to obyčajná bábika,“ dodala som rýchlo, snažiac sa zachrániť situáciu.

„Nehovorte, naozaj?“ Zotrel si blato z oka. „A čo je to vlastne za bábika?“

Vytiahla som z vrečka vreckovku a podala mu ju. „Tu máte, na osušenie. Aspoň na tvár.“

„Vďaka,“ zamrmlal a flochol na jemný kúsok látky.

„Som spisovateľka,“ povedala som na vysvetlenie. „Som spisovateľka, napísala som sériu kníh s názvom *Auréline dobrodružstvá*. Počuli ste o nich?“

Pokrútil hlavou.

„Ale možno ich pozná vaša manželka alebo sestra.“

„Nemám manželku ani sestru,“ zavrčal, utierajúc si tvár do vreckovky, na ktorej zostali hnedé škvrny.

„Aha, dobre. Viete, túto bábiku mi dal vyrobiť môj vydavateľ,“ pokračovala som, zúfalo sa snažiac zachrániť situáciu – a zvyšky svojej dôstojnosti.

„Aké milé,“ utrúsil sucho.

„Áno,“ súhlasila som a rozhodla sa ignorovať jeho sarkazmus. „Ale mala som naozaj hrozný deň a nakoniec som ju hodila do rieky.“

„Vy ste ju hodili do rieky?“ Pozrel na mňa, akoby som práve ušla z ústavu pre choromyseľných.

„Áno, ale okamžite som to oľutovala, preto som sa chystala skočiť za ňou, kým ste ma nepredbehli.“

Zhlboka vzdychol. Očividne som bola ten najúbohejší človek, akého kedy stretol.

„Veľmi sa ospravedlňujem,“ dodala som sklúčene.

Dnes bol naozaj príšerný deň. Ale mojej smole ešte nebol koniec. Ulicou sa ozvalo zaškrípanie pneumatík. Jediné autá, ktoré sa v týchto dňoch pohybovali po parížskych uliciach, boli čierne mercedesy, a tie šoférovali Nemci.

„Doriti!“ zahrešil chlap.

„Nemusíte sa báť, ešte nie je zákaz vychádzania,“ snažila som sa ho upokojiť.

„Nesmú ma zbadáť,“ povedal a začal sa nervózne obzerať, akoby hľadal úkryt.

„Rýchlo.“ Schmatla som ho za mokrý rukáv a rozbehli sme sa cez cestu do môjho bytu. „Poďte so mnou,“ povedala som a viedla ho hore schodmi.

Zvonka sa ozvalo škrípanie brzd, auto zastavilo, a mne na chvíľu zamrelo srdce. Videli nás? S trasúcimi sa rukami som odomkla dvere do bytu a gestom naznačila mužovi, aby vošiel.

„Tu bývate?“ zamrmlal a upieral pohľad na luster visiaci zo stropu v hale.

„Áno – teda zatiaľ.“

Ponáhľala som sa do obývačky a opatrne vykukla von. Z auta vystúpili muži v nemeckých uniformách a rozhliadali sa po ulici.

„Hľadajú... hľadajú vás?“ spýtala som sa a rýchlo zatiahla závesy.

„Nie, ale ak ma nájdú, budem mať veľký problém,“ odvetil, stále stojac vo dverách obývačky. „Hľadajú všetkých nefrancúzskych židov. Zhromažďujú nás a posielajú do tábora pri Pyrenejach.“

„Ste žid?“

Prikývol, no okamžite stuhol, akoby očakával útok. „Nebojte sa, odídem, hneď ako zmiznú.“

„To je v poriadku, ja... ja som tiež židovka.“ Bolo zvláštne vysloviť tie slová nahlas po ôsmich rokoch snahy zabudnúť na svoj pôvod.

„Naozaj?“ Preletel pohľadom po miestnosti, akoby hľadal dôkaz, až mu zrak padol na strieborné šabatové svietniky na jedálenskom stole – jedínú pamiatku na môj minulý život. Patrili starej pani Bellamyovej, mojej susedke z detstva, ktorú som mala veľmi rada. Odkázala mi ich, keď zomrela. Už roky som však v piatok večer sviečky nezapálila. Muž sa opäť pozrel k oknu. „Ešte sú tam?“

Vykukla som von: muži práve nasadali do auta. „Áno, ale myslím, že odchádzajú.“ Počkala som pár sekúnd, no auto zostalo stáť na mieste. „Alebo možno nie.“

„Skvelé,“ zamrmlal.

„To je v poriadku, môžete tu zostať, dokiaľ budete potrebovať. A nemyslím, že by bolo bezpečné ísť von takto – určite by si vás všimli.“ Ukázala som naňho – na koberci pod ním sa tvorila mláčka špinavej vody. „Nechcete sa umyť v kúpeľni? Pohľadám vám nejaké oblečenie. Pred pár rokmi som mala obdobie pánskych oblekov, ale obávam sa, že vám budú trocha príúzke.“ Pri pohľade na jeho široké plecia som pocítila záchvev neistoty. Bolo správne dovoliť cudziemu chlapovi, mocnému ako býk, aby sa vyzliekol v mojej kúpeľni? „Len aby ste vedeli, som expertka na Krav maga,“ dodala som dúfajúc, že neprekukne túto moju očividnú lož. Najbližšie som sa však k tomuto bojovému umeniu zblízka, ktoré vymysleli na Slovensku na ochranu

židov pred antisemitskými útokmi, dostala, keď mi o ňom rozprával Levi.

„Ale nehovorte?“ Po prvý raz, odkedy sme sa stretli, sa muž usmial – tvár sa mu v okamihu rozjasnila a zrazu pôsobila chlapčensky. Na brade mal hlbokú jamku, akoby vytesanú dlátom. Pocítila som známe nutkanie načiahnuť sa po jeden z mnohých zápisníkov, ktoré som mala porozkladané po celom byte, vždy pripravené zachytiť momentálnu inšpiráciu. Bol by dokonalou predlohou pre tajomného neznámeho v ďalšom Aurélinom dobrodružstve. Lenže vzápätí som zosmutnela – Aurélie už nečaká žiadne ďalšie dobrodružstvo.

„Áno. Ale poďte, ukážem vám, kde je kúpeľňa, skôr než mi zafarbíte koberec nahnedo.“ Rýchlo som ho obišla a vyšla na chodbu.

„Aj ja sa viem biť,“ povedal, idúc za mnou do kúpeľne.

Srdce mi zamrelo. „Naozaj?“

„Áno, som boxer.“

„Aha.“

„Volám sa Tomasz Zolanvari, možno ste o mne počuli.“ Teraz sa už usmieval od ucha k uchu. Očividne si ma doberal pre moje údajné skúsenosti s bojovým umením Krav maga, ale jeho úsmev bol skôr láskavý ako posmešný.

„Nie, prepáčte. Box naozaj nemusím.“

„Samozrejme, to som si myslel, keďže vy ste expertka na boj zblízka.“

„Áno, ale radšej sa zúčastňujem, než aby som bola len divákom,“ zamrmlala som, vošla do kúpeľne a pustila vodu do vane, túžobne si želajúc, aby som sa toľko nečervenala. Klamanie mi absolútne nejde. V mojej tvári sa dá čítať ako v otvorenej knihe.

„Páni, vaša kúpeľňa je veľká ako celý môj byt!“ zvolal a obrátil sa na päte, aby si dokola prezrel celú miestnosť.

„Fajn, tak šup-šup, okúpte sa,“ pobádala som ho trocha nervózne. „A oblečenie si môžete oprat' v umývadle. Zatiaľ vám idem pohľadať niečo na prezlečenie.“

Prikývol. „Dobre. Ďakujem.“

Zatvorila som za ním dvere a chvíľu sa snažila upokojiť, až potom som sa ponáhľala do spálne prehľadávať oblečenie v skrini v snahe nájsť čokol'vek, čo by sa mohlo aspoň trochu hodiť. Jediný kúsok oblečenia, ktorý by veľkosťou ako-tak sedel, bol ružový saténový župan s vyšívanými ružami na hrudi. Bude v tom vyzerat' smiešne, ale aspoň nebude nahý. Priniesla som župan do kúpeľne.

„Niečo som ti našla, kým ti uschnú veci,“ zvolala som cez zatvorené dvere a začala mu tykat'. „Nechala som to vonku.“

„Fajn, ďakujem,“ odpovedal a z vane sa ozvalo špliechanie.

Aký šialený deň!

Vrátila som sa do obývačky a vykukla von. Pomaly sa sťahoval súmrak a vtláčal na ulicu pod oknom dlhé tmavé tieň. Auto tam už nestálo, ale po chodníku na nábreží kráčala vojenská hliadka.

Vzala som premočenú Aurélie zo stola. „Prepáč,“ zašepkala som a pritisla si ju k hrudi. Od svojho príchodu do Paríža som si našla mnoho priateľov, ale Aurélie bola mojou vernou spoločníčkou, ako majú deti imaginárnych priateľov, a žila v mojej hlave. „Budeš mi chýbať,“ zašepkala som.

*Ale chod! Stále budem v tvojej myšli, predstavila som si jej odpoveď.
A ani Hitler ma odtiaľ nedostane.*

OKTÓBER 1940, PARÍŽ

Aby som aspoň na chvíľu zabudla na nacistov hliadkujúcich pred mojim bytom a tajomného nahého chlapa v mojej kúpeľni, vybrala som sa do kuchyne a postavila kanvicu na sporák. Dokiaľ som čakala, kým voda zovrie, zapla som rádio. Miestnosť sa naplnila hudbou a v tej chvíli zo mňa trochu opadlo napätie. Hrali pieseň *Elle fréquentait la rue Pigalle* od Edith Piaf – jednu z mojich obľúbených skladieb z minulého roka. Milovala som text tejto piesne, a obzvlášť sa mi páčilo, že v ňom Edith rozpráva príbeh o žene z Pigalle – mojej obľúbenej štvrte v Paríži. Natolko ma fascinoval drsný ruch tamojších barov, tanečných sál a umeleckej komunity, že som práve tam zasadila príbehy o Aurélie. Mali sme niečo spoločné – aj ona bola na „nesprávnej strane“. Napokon, nebola som na tom vlastne rovnako, ak by niekto nahliadol pod pozlátkou zmlúv na moje knihy a bytu na ľavom brehu Seiny? Aj preto som milovala Edith Piaf a jej piesne. Mala som pocit, že sme s Vrabčiakom spriaznené duše.

Krútila som sa po kuchyni a spievala do mažiarového tlčika ako do mikrofónu, keď sa vo dverách objavil Tomasz v mojom župane – ružový satén sa mu napínal cez široké plecia. Pred sebou držal mokré oblečenie.

„Práve som sa chystala pripraviť niečo na jedenie. Si hladný?“ spýtala som sa a rýchlo vrátila tlčík naspäť do mažiara.

„Ako vlk,“ prikývol. „Ale...“ rozhladol sa po kuchyni, akoby hľadal jedlo.

„Neboj sa, v komore sa ešte čosi nájde.“

„Nie, nehľadal som jedlo, hľadal som hodiny.“

„Hodiny?“ Nechápavo som naňho pozrela.

„Hodiny. Nevieš, koľko je hodín?“

„Prečo? Chystáš sa premeniť na tekvicu?“

Teraz nechápal on a situácia bola čoraz trápnejšia.

„Len žartujem,“ zamrmlala som. „Vieš, ako keď Popoluška musí odísť z bálu pred polnocou. Myslela som, že možno musíš jesť do určitého času.“

„Musím – dnes,“ odvetil. „*Seudah hamafseket* – zjesť posledné jedlo pred pôstom pred západom slnka.“

„Ó áno, samozrejme,“ vyhrkla som. Dnes je predsa predvečer sviatku Jom Kipur, Dňa zmierenia. „Neboj sa, ešte máme čas. Nie je ani päť hodín.“

„Výborne.“

Vymenili sme si rozpačité úsmevy, zatiaľ čo som sa zúfalo snažila spomenúť si na rituály spojené s predvečerom sviatku Jom Kipur.

„Ale najprv ti dáme oblečenie usušiť k ohňu.“ Vzala som mu mokré šaty.

„Ty ešte máš uhlie?“ začudoval sa a šiel za mnou do obývačky.

„Nie, ale mám veľa podkúrky.“ Vzala som zo stola svoj rukopis a položila ho do kozuba.

„To nevyzerá ako podkúrka.“

„Aj tak sa to už na nič iné nehodí,“ pokrčila som plecami.

„Čo je to?“ spýtal sa, keď som vzala škatuľku zápaličiek z rímasy.

„To je – *bol* – môj najnovší román.“

„Prosím?“ Chytil ma za ruku, aby ma zastavil. „Nemôžeš predsa spáliť svoju knihu len preto, aby sa mi usušilo oblečenie. Máš inú kópiu?“

Pokrútila som hlavou. „Nie, ale už ani nie som spisovateľka, takže na tom nezáleží.“

„Nerozumiem. Čo sa stalo?“

„*Le Statut des Juifs*,“ odpovedala som pochmúrne. „Vďaka našej vláde, ktorá sa plazí pred nacistami, si už nemôžem zarábať na živobytie písaním kníh.“

Zamračil sa, no v ružovom župane jeho pohľad pôsobil o niečo menej hrozivo. „Preto si hodila bábiku do rieky?“

„Áno. Myslela som si, že sa mi ulaví, keď už na mňa z rímsy nebude neustále hľadieť a pripomínať mi, čo všetko mi vzali.“

„Veď ju stačilo odložiť do skrine.“

Pokrútila som hlavou. „To by nebolo dostatočne dramatické.“

Zasmial sa. „Dramu sa ti rozhodne podarilo vytvoriť.“

„Áno, prepáč.“ Postavila som drevený sušiak na šaty vedľa kozuba.

„Koľko kníh si vlastne napísala?“ spýtal sa Tomasz, keď naň zavesil svoje nohavice.

„Toto by bola piata,“ kývla som smerom k rukopisu.

Naklonil sa poza mňa a vzal rukopis z kozuba. „Nikdy ti nezabránia, aby si bola spisovateľkou – pokiaľ im to sama nedovolíš.“

„Nerozumieš tomu. Môj vydavateľ už nesmie vydávať moje knihy. Nacisti zakázali predávať knihy od židovských autorov.“

„Urobili to aj u nás doma, v Poľsku. Dokonca pálili knihy židovských autorov.“

Pri tej predstave sa mi zdvihol žalúdok.

„A ty teraz chceš spáliť vlastnú knihu,“ dodal ticho.

Vytrhla som mu rukopis z rúk a pevne si ho pritlačila k hrudi. „Neviem, čo je to dnes so mnou. Cítim sa taká... tak bezmocná.“

Prikývol. „Rozumiem ti, ver mi. Ale nesmieš im dovoliť, aby zvíťazili.“

„Oni už predsa zvíťazili,“ vzdychla som. „Vzali mi moju kariéru.“

„Ako píšeš svoje príbehy?“ spýtal sa.

„Tam, na písacom stroji,“ ukázala som na stôl pri okne.

„To som nemyslel. Skôr než ich napíšeš, odkiaľ ich berieš?“

„Ach, už chápem – z hlavy.“

„Presne tak. A sú v tvojej hlave nejakí nacisti?“

„Iba keď na nich myslím.“

„Tak na nich nemysli. Ďalej vymýšľaj príbehy. A jedného dňa, keď sa toto všetko skončí a my ich porazíme, jednoducho prepíšeš svoje príbehy na papier.“

„Hovoriš presne ako ona!“ zvolala som a ukázala na premočenú Aurélie na stole.

„Tá bábika sa s tebou rozpráva?“ zamračil sa.

„Nie nahlas, v mojej hlave.“ Zasmiala som sa. „Neboj sa, nepreškóčilo mi. Všetky moje postavy sa so mnou rozprávajú. Inak by som predsa nemohla rozprávať ich príbehy.“

Pokrčil plecami a pobavene sa na mňa usmial.

„Nemyslím si, že si momentálne v pozícii, aby si si zo mňa úťahoval.“ Významne som pozrela na saténový župan.

„To je pravda.“ Teraz sa začervenal on.

Na chvíľu zavládlo ticho. „Pustím sa teda do prípravy sviatočnej hostiny,“ povedala som, aby som prelomila narastajúce rozpaky. „Teda takej hostiny, akú nám dovoľia prídelové lístky.“

„Naozaj to nie je problém?“ spýtal sa ešte raz s obavami. „Pokojne sa môžem začať rovno postiť, ak nemáš dosť jedla pre oboch.“

„Nie, je to v poriadku. Zostaň tu a urob si pohodlie.“

Ponáhľala som sa spať do kuchyne dúfajúc, že nepôjde za mnou a budem mať chvíľku pre seba, aby som sa trochu upokojila. Do západu slnka už nezostávalo dosť času na prípravu macesových knedličiek, ale celkom isto zvládnem slepačí vývar podľa receptu pani Bellamyovej – bez sliepky. Z komory som vzala posledné dve mrkvy a cibuľu.

Minulý rok ma Levi pozval na predvečer Dňa zmierenia na večeru k sebe a hostili sme sa kuracím mäsom, zemiakmi a čerstvou *chalou*. Po tom, čo zapálil sviečky na pamiatku zosnulých, odišiel do synagógy, a ja som sa vrátila k sebe, kde som napísala kapitolu

o Aurélie tancujúcej v Moulin Rouge a snažila sa zo všetkých síl nemyslieť na otca. Dozvedela som sa, že zomrel rok predtým.

Tak dlho som túžila po skutočnej, milujúcej rodine. Priatelia, ktorých som si našla po príchode do Paríža, sa stali členmi mojej starostlivo vybranej náhradnej rodiny. No odkedy sem prišli Nemci, rozutekali sa ako vietor – väčšina sa uchýlila do neokupovanej zóny alebo dokonca úplne odišli z Francúzska. O čo ľahšie by sa mi žilo v tomto zvláštnom novom svete, keby som mala žijúcich rodičov, súrodencov alebo aspoň vzdialeného bratranca či sesternicu? Začala som krájať cibuľu a oči sa mi naplnili slzami. Čo len budem robiť? Prežijem toto všetko celkom sama?

„Môžem nejako pomôcť?“ Pri zvuku Tomaszovho hlasu som sa strhla. Obrátila som sa, stál vo dverách. Rýchlo som si utrela oči.

„To tá hlúpa cibuľa, rozplakala ma,“ zamrmlala som. „Macesové knedle už asi nestihnem, ale možno by si mi mohol pomôcť so slepačou polievkou – bez sliepky.“

„Slepačia polievka bez sliepky?“ zopakoval začudovane.

„Áno, to je najnovší výstrelok tej prekliatej prídelovej kuchyne.“

„Ach, túto kuchyňu poznám veľmi dobre,“ povedal a vzal dve mrkvy, čo som mu podávala.

Keď sa pustil do krájania, v mysli sa mi vynorila predstava Aurélie v jej kuchyni v štvrti Pigalle. Predstavovala som si, že aj ona sa raz večer na jednom zo svojich vystúpení stretla s boxerom a on jej ponúkol, že jej uvarí večeru. Lenže boxer z môjho románu by sa rozhodne nevyfintil do ružového saténu. Vyzeral by ako Tomasz, to áno, ale mal by na sebe nohavice a tričko s krátkymi rukávami, a pri krájaní mrkvy by sa mu napínali bicepsy. *Prestaň myslieť na Aurélie!* pokarhala som sa v duchu.

„Takže si z Poľska?“ spýtala som sa, postaviac hrniec na sporák.

„Áno. Ale do Francúzska som prišiel, keď som mal osemnásť. Rodičia ma poslali za strýkom, ktorý je – bol – krajčír v Pletzli, v Ma-

rais,“ dodal, akoby som nepoznala jidišský názov židovskej štvrte v štvrtom obvode.

„Ó áno,“ odvetila som s predstieranou znalosťou, hoci pravdou bolo, že som tam bola iba raz – aby som si vyhliadla prostredie pre scénu v jednom zo svojich románov, kde sa Aurélie po ťažkej chrípke snažila zohnať dobrý slepačí vývar. „A ako dlho si tu?“ spýtala som sa, čiastočne preto, aby som zistila jeho vek.

„Sedem rokov. Iróniou je, že rodičia ma sem poslali, aby som unikol rastúcemu antisemitizmu v Poľsku.“

„To je teda poriadna irónia.“ Vysypala som nakrájanú zeleninu do hrnca. Takže mal dvadsaťpäť – rovnako ako ja. „Bolo to tam zlé?“

„Veľmi.“ Smutne sa pousmial. „Ale nebolo to iba zlé. Práve to ma inšpirovalo stať sa boxerom.“

„Prečo?“

„Keď som vyrastal, videl som, ako mojich ľudí bijú len preto, lebo sú židia. Rozhodol som sa, že sa chcem brániť – a chrániť aj iných. Ale to by si mala vedieť najlepšie, keďže si expertka na Krav magu.“ Preto som mu len klamala, že ovládam toto bojové umenie – ako by som nevedela, že lož má krátke nohy!

„A práve preto ho Imi Lichtenfeld vymyslel,“ pokračoval, „aby sa židia mohli brániť proti fašistom v Bratislave.“

„Viem,“ odvetila som vzdorovito.

„Dúfam, že ma naučíš nejaké dobré obranné údery a kopy,“ uškrnul sa.

„Dnes večer sa to nehodí. Mali by sme sa kajať a odpúšťať.“

„Máš pravdu.“ Jeho pobavený úsmev však naznačoval, že ma prekukol.

Keď sa polievka dovarila, odniesli sme ju v pariaticich sa miskách na jedálenský stôl. Pri vôni cibule mi v žalúdku nahlas zaškvrkalo. Pre môj dramatický odchod z Café de la Paix som od raňajok nezjedla ani sústo.